

VIJF DILEMMA'S

Verlag van een ledenraadpleging

Couperusduin, optimaal compact, betaalbaar, door groen omgeven (foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)

In het bevorderen van de Haagse leefbaarheid en het behoud van de karakteristieke waarden van Den Haag spelen onze werkgroepen een belangrijke rol. Op woensdagavond 11 mei ging de werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen in gesprek met onze leden tijdens een interactieve bijeenkomst in Muzee, Scheveningen.

Onder het motto *Kiezen en Delen* deelden werkgroepleden Christine Sijbesma en Jan Nicolai vijf dilemma's in de stadsontwikkeling en de verdichting die de werkgroep het meest bezighouden: de balans tussen verdichten en groen, de keuze tussen sociale hoogbouw of meer gemixt inbreien, de toekomst van een *Haags silhouet*, de strijd om het gebruik van het strand en de zorg voor meer gemeentelijke regie.

Van elk dilemma kregen de deelnemers op een scherm enkele foto's te zien. Daarna kon iedereen in de Haagse kleuren (een groene of gele kaart) kiezen welke kant de werkgroep op moet gaan. Na het scoren van de kaarttotalen – groen, geel of onthouding – was er telkens tijd voor discussie onder de capabele leiding van Jacob Bijl, onze zeer gewaardeerde vicevoorzitter.

Woningbouw en groenbehoud

Direct al bij het eerste dilemma, de *balans tussen stadsbeeld en stadsgroen*, ontstond een levendige discussie. De stemmingsuitslag toonde duidelijk dat wij als werkgroep meer moeten aankaarten waar en wanneer woningbouw en groenbehoud

botsen. Het is een illusie dat beide altijd tegelijk mogelijk zijn. Het spanningsveld hierbij is inmiddels duidelijker dan aan het begin van de beleidsvorming en planning over de verdichting. Wij moeten opkomen voor robuuster groen, het groen als verbinding tussen de beschermde grote groengebieden, de verkoeling en afwatering middels een breed netwerk van waterlopen, de natuurlijke bescherming tegen de stijgende zeespiegel en voldoende openbare ruimte voor steeds meer mensen, die leven in steeds meer kleine woningen met steeds kleinere leefoppervlaktes binnenshuis.

Betaalbare compacte woningen

Bij het tweede dilemma, *sociale hoogbouw of meer mixen*, bouwde de zaal deze keuze verder uit. Wij moeten als werkgroep verder gaan dan het door ons voorgestelde pilotproject van hoogstedelijk verdichte laagbouw. Wij moeten stimuleren dat ook waar eerst hoogbouw was voorzien, gemeente en bouwondernemers zeer innoverende verdichte lagere bouw ontwikkelen: betaalbare compacte woningen, gebouwd aan het water, met robuust groen op elk dak. Want we weten ondertussen dat daarvoor bij hoogbouw nauwelijks grond en lucht over zijn. Ook brengt hoogbouw extra kosten met zich mee, die het wonen nog duurder maken.

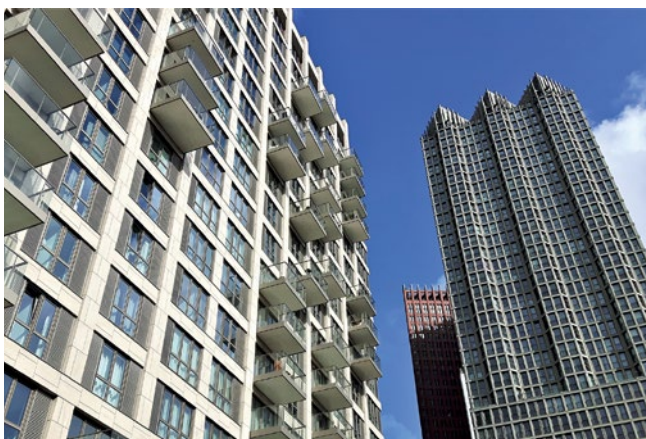
Haagse hoogbouwhorizon

Wij bleven nog even bij de torens met het derde dilemma, de *Haagse horizon*. Wat vonden de leden ervan dat er steeds

meer de hand wordt gelicht met de regel dat Haagse hoogbouw een onderscheidende bekroning moet hebben, een *hoed* of *pet*? Hierop kwam een minder eenduidige uitspraak. Men vond het vooral belangrijk dat de Haagse hoogbouwhorizon zich onderscheidt door bijzondere architectuur: geen massieve, overall uitwisselbare blokken. Bij de recent gebouwde en geplande torens laat de gemeente grove steken vallen. Naar de binnenstad aflopende lijnen zijn vergeten, de omringende woontorens overschaduwden letterlijk en figuurlijk kunstpaleis Amare en de nieuwe dertien-in-een-dozijn torens van Bellevue zouden het iconische, oudere ontwerp van de Hoftoren aan het zicht onttrekken. In de discussie kwamen wij eropuit dat schoonheid voor diverse interpretaties vatbaar is. Maar dat in de huidige markt de gemeente bij torenbouw gerust eisen kan stellen aan de vormgeving, zodat een bijzonder gebouw ontstaat en niet een dat zichtbaar goedkoop is.

Openbare ruimte is van de burger

Het vierde dilemma ging over wat belangrijker is voor de kust buiten de badplaatsen Scheveningen en Kijkduin: *reuring, winst en wonen of rust en natuur*. Eensgezind koos men voor het laatste. Als werkgroep moeten wij staan voor de huidige balans: tussen Scheveningen en Kijkduin moeten duinen en het stille strand blijven zoals het nu is. De leden wezen er bovendien op dat het voor iedere Haagse inwoner en bezoeker vrij toegankelijke deel van het strand afneemt door de nu nog tijdelijke 40 strandhuisjes. “Want”, zo zei een van de leden, “je spreidt je handdoekje nu eenmaal niet uit vlak voor zo’n huisje.” Voor de werkgroep blijft hier dus werk aan de winkel, ook in verband met de achterblijvende duinaanwas achter alle bebouwing.* Ook elders in de stad geldt: de openbare ruimte is in de regel van alle burgers en niet van particuliere bedrijven.

Wijkhavenkwartier, intensief grondgebruik en merendeels duur wonen (foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)

Meer regie van de gemeente

Het vijfde en laatste dilemma ging over de roep, ook vanuit de Vrienden, om *meer regie van de gemeente* bij de Haagse stadsvorming. Ook hier kregen wij een duidelijke boodschap. Gezien haar bescheiden capaciteit moet de werkgroep zich vooral blijven inzetten op die gebieden waar de stadsontwikkeling zich concentreert: CID/Binckhorst en Zuidwest. Bij het CID en de Binckhorst gaat het om een leefbare aansluiting van de nieuwe op de oude stad. Bij Zuidwest moeten wij ons hard blijven maken voor minimaal 30% sociale huurwoningen voor nieuwe en huidige bewoners en een optimale leefbaarheid. Daarvoor zijn burgerparticipatie en keuzemogelijkheden cruciaal. In plaats van voorgekookte plannen is de regelmatige toetsing van initiatieven op de leefbaarheids-effecten aan de hand van de LER (Leefbaarheidseffectrapportage) daarvoor een prima middel.

Doen wij de goede dingen?

Aan het begin van de avond stelden wij de dubbele vraag: Doen wij de goede dingen? (Want wij kunnen niet elk probleem aanpakken) en Doen wij de dingen goed? Of zouden wij meer kunnen bereiken als ...? De eensgezindheid onder de aanwezige leden bleek groot: wij doen de goede dingen, maar het kan nog beter. Dat geldt vooral voor de versterking van kleine en grotere groengebieden en het water in de stad, voor de rust aan een deel van de kust en voor meer compacte laagbouwprojecten in de te ontwikkelen stadsdelen. Ook kunnen wij in de context van het stadsbeeld meer aandacht vragen voor de schoonheid van nieuwbouw. Niet wegmoffelen: Den Haag verdient karakteristieke, goed zichtbare ontwerpen, op de grond evengoed als in een onderscheidend *Haags silhouet*.

Voor de leefbaarheid zullen we vooral moeten inzetten op de versterking van de bewonersparticipatie. De Omgevingswet, waarvoor Den Haag een eigen omgevingsvisie en –plan maakt, en het nieuwe nationale plan van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening bieden ons daarvoor kansen. Wel moeten wij ons vanwege de klimaat-, natuur- en veiligheids crises daarvoor nog meer inspannen. De steun van de 34 leden die wij op 11 mei mochten ervaren, gaat ons daarbij helpen.

De presentatie met de dilemma's en de uitslagen van de meningspeiling kunt u vinden op de Vriendenwebsite.

Christine Sijbesma

Werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen

stadsbeeldenstadsgroen@vriendenvandenhaag.nl

* *Waterveiligheid Dynamisch Kustbeheer*, excursie Delfland 2020 <https://www.youtube.com/watch?v=I2qHpsCUQ6g>